

Borba KPJ za ceklinske ribolove

Janko Lopičić, Cetinje

Ceklinske ribolove sačinjavaju ribnjaci ili kako ih narod zove »Oka«, Grab, Ploča, Bazagur, Karuč, Kalude-rovo, i Đurovo oko. Ovi se ribolovi nalaze približno Skadarskom Jezeru uz Rijeku Crnojevića od pristaništa Lipovik pa do ušća Rijeke u Skadarsko Jezero, kao i uz riječicu Karuč od izvora do ušća svog u Rijeku Crnojevića. Ribolovi odnosno oka toplinom svoje izvorske vode u jesenje i zimsko doba privlače sitnu i drugu ribu iz čitava Jezera, te se tada lovi u velikim količinama. Najviše se lovi ukljeva velikom mrežom zvanom grib, koja je duga do 300 metara i sa kojom rukuje obično 200 lovaca.

Ovi ribolovi kao najbogatiji na Jezeru bili su u srednjem vijeku vlastelinski posjed, a docnije manastira cetinskog, sve do pada Zete pod Turcima krajem 15-tog vijeka. Od tada pa za više od 200 godina ti ribolovi su bili vlasnost žabljačkih begova, a lov su obavljali kmetovi za bijednu nagradu u naturi, dobijajući najgori dio ulovjene ribe. S likvidacijom poturčenjaka na Obodu 1709. g. Ceklinjani se ubrzano spuštaju i posvajaju zemljišta niz obalu Rijeke sa čime ugroze i same ribolove. Poslije brojnih sukoba s Turcima žabljački vlasnici ovih dobara na kraju pristanu da ih prodaju Ceklinjanima što i učine 1734. godine, za 1000 mletačkih groša. Načine i kupoprodajni ugovor ili tapiju koju su Ceklinjani radi sigurnosti odnijeli travničkom veziru na potvrdu. Odmah poslije kupovine ovog bogatog dobra, Ceklinjani na svom plemićkom zboru načine pismeni zavjet kako i na koji način ima da se iskoristi ovaj veliki plemenski posjed. U prvoj tački tog zavjeta stoji da »u ribolovima koji su za vječno nedjeljivi, ima svaki Ceklinski dom jednaka prava kako vojvoda i vojnik tako i samohrana sirota«. Ovaj plemenski zavjet su potvrdili crnogorski vladari sve dok se sredinom prošlog vijeka nije zagubio, a važio je kao vrhovni zakon koga su vjerno čuvali i njega se pridržavali. I za više od vijeka i po ovo bogato kolektivno dobro, jedinstveno po svom karakteru i načinu korišćenja i ubiranja jednake koristi za sve udioničare, bilo je izvor poznatog ceklinskog bogatstva. A kao izuzetna komunika ne samo po bogatstvu nego po demokratskom i socijalnom načinu upravljanja i korišćenja ovog posjeda, i dalo je razloga da istoričar Jaša Tomić u »Istoriskim zabelješama o Crnoj Gori« piše »Da je u Ceklenu postojao komunizam još od prije više od dva vijeka«.

Krajem prošlog a naročito početkom ovog vijeka u ceklinskim ribolovima kao i u cjelokupnom životu Crne Gore uopće imamo začetke kapitalističke privrede i kapit. odnosa u njoj, koji su raniji zaista demokratski poredak iz temelja izmijenili. Pogotovo u kapitalističkoj Jugoslaviji ovakvi i slični kolektivi i komunice bilo plemena, bratstva ili sela nijesu se mogli održati a da se na svima njima ne primijeni kapitalistička zakonitost: pljačka i bezdušna eksploatacija, trgovačko i pojedinačno bogaćenje na jednoj strani a masovno siromašenje na drugoj strani. Tako su i ceklinski ribolovi postali predmet bogaćenja pojedinaca, obično režimlja - trgovaca koji su uz pomoć vlasti dolazili na upravu ovog bogatog dobra i koristili ga za sebe i svoje suradnike, što je naravno isto na uštrb mase udioničara. I raniji Pravilnik za ceklinske ribolove koji je bio liberalan ne samo po duhu slova nego se demokratski vladalo i pošteno koristio posjed, zamijeni se novim 1921. g. kojim se

novim upravljačima omogućuje pljačka i lično bogaćenje na račun sve siromašnijih udioničara, naročito onih iz sela pored Jezera koji su uglavnom od ribolova živjeli. Novi pljačkaški upravljači iz godine u godinu su sve više ne samo pljačkali ribolove nego i zaduživali ih nabacujući na njih sekvestre i druge namete. Na upravi ribolova su se godinama naizmjenično mijenjale uglavnom dvije takve grupe pljačkaša koji su se otimali o vlast, koji su zavađali plemenike, stvarajući sve težu i nepodnošljiviju situaciju u plemenu.

Ovakvo stanje, pljačka i kaos u ceklinskim ribolovima postojalo je sve do 1934. godine kada je već ojačana partijska organizacija u Ceklenu mogla da pristupi jednom tako krupnom poduhvatu, da nasilno otme ovo bogato plemensko dobro iz ruku takvih narodnih gulikoža koji su bili na upravi tog dobra. U Ceklenu je sredinom 1934. godine bilo 22 člana KPJ i desetak kandidata, te je Partija svoj dosta jaki politički uticaj iskoristila pripremajući strogo ilegalno puč obespravljenih udioničara baš na prvi dan lova nastupajuće lovačke sezone koja počinje u jesen.

U tom cilju Partija je koristila nesuglasice između već postojeće Uprave ceklinskih ribolova na čelu sa Đurom Vukmirovićem (banskim savjetnikom na Cetinju) i ranije uprave koja je imala za predsjednika Krsta Pejovića (višeg finansijskog inspektora u Cetinju). Pristalice Pejovića bile su spremne da se bore protiv postojeće Uprave, te ih je Partija okupljala kao saveznika u ovoj akciji, kako bi uprava ostala sa što manje suradnika. I po planu partijske organizacije na prvi zakazani dan lova imalo je za Upravu iznenada da izbije puč lovacu protivu Uprave, da se ista obori i formira nova od poštenih plemenika uglavnom siromašnih lovaca, koji će ribolove loviti i ravnopravno kao ono nekada dijeliti svim udioničarima. Partijska parola je bila i to: ne priznati plemenu nametnute dugove, sekvestre i druge namete što su bez znanja i odobrenja udioničara nametnule ranije Uprave, zbog čega su naime skoro svu ulovljenu ribu prodavali bez da je dijele lovcima-udioničarima. I neposredno pred prvi lov partijska organizacija je napisala letak (Izrađen u MK KPJ Cetinje) koji se jednog jutra pojavio izlijepljen u svim ceklinskim selima kao i u Rijeci. S pojavom letaka vlasti su momentalno preduzele neke mjere, hapseći komunistu Jovana Radulovića u Rijeci, dok je Uprava ribolova postala oprezna, nadajući se pobuni na prvi dan lova, i dovela je nekoliko žandarmerijske patrola, radi obezbjeđenja svog normalnog poslovanja tj. lova u ribolovima.

I trećeg decembra 1934. godine na lovištu Bazagur, na zakazani prvi lov došlo je preko 500 Ceklinjana-udioničara, znatno više nego je trebalo. Po već utvrđenom planu Partije trebalo je bez sumnje, mirno i spokojno obaviti lov pa tek onda kada bude riječ šta će se sa ulovljenom ribom ima da izbije pobuna tj. da se smjelo istupi protiv dosadašnjeg načina lova, rada i diobe koju sprovodi Uprava. Tako je i bilo. Lov je obavljen mirno i ako su duhovi bili uznemireni, te je izgledalo da je masa prisutnih udioničara zadovoljna sa postojećom upravom i njenim radom. Po već smještenoj ribi u ladama koje je bilo oko 400 bogaša (ili preko 7.000 kg što je bio dosta mršav lov), pred već naelektrisanom masom istupilo se sa pitanjem podjele

ribe lovcima, što je izazvalo opću buru i energičan zahtjev da se riba dijeli a ne prodaje za dugove Uprave. Govornik Janko Lopičić (partijski rukovodilac u Ceklinu) pozvao je prisutne plemenike - udioničare da ribu podijele, da se bira nova Uprava koja će anulirati nepravilne dugove i sekvestre, da nastavi sa lovom i da se sva ulovljena riba dijeli narodu. Ogromna većina prisutnih lovaca sa oduševljenjem je prihvatila te zahtjeve, dok je Uprava i njene pristalice ustala protiv nekakvih izmjena u načinu rada i korišćenja ribolova, što izazva još veći lom i negodovanje. Po nalogu Uprave prisutni žandari su pokušali stišavati uzburkanu masu sa ciljem da omoguće Upravi da nastavi radom, što im je nemoguće bilo uraditi. Komandir riječke žandarmerijske stanice Omer Bojić da bi prestrašio masu pucao je u vis, što je izazvalo još veće negodovanje i nalet dijela razjarene mase na žandarme, koji su bili spašeni intervencijom komunističara koji su održavali red i poredak razdijeljeni u razne djelove mase, da bi onemogućili ma kakav nepametan akt ili provokaciju. Jedan član Uprave je naletio (Marko T. Tatar) da se s Lopičićem fizički obračuna, što je isto tako mirno onemogućeno. U općem vrtlogu i traženju načina kako da se bez krvi obavi uspješno ova akcija Uprava je od vlasti tražila pomoć i intervenciju kako bi i dalje »zakonito« vodila poslove u ribolovima, dok su i komunisti, isto tako u cilju mirnog rješenja spora predložili masi obrazovanje privremene uprave koja će do saziva vanrednog Plemenskog Zbora kao najveće vlasti u ribolovima (pošto je u duhu postojećeg Pravilnika) obavljati lov u ribolovima. Prisutna je masa ogromnom većinom oduševljeno prihvatila predlog da obrazovanje privremene Uprave do saziva Plemenskog Zbora, a koju bi sačinjavali ovi udioničari: Luka M. Janković, Filip N. Strugar, Joko Đ. Đurašković, Jovan B. Šofranac, Jovan N. Janković, Božo M. Strugar, Matan A. Dajković, Ivo J. Pejović, Aleksa Jovičević i Janko Lopičić. Naravno da Uprava i njene malobrojne pristalice ne prihvataju nikakvu izmjenu već traže da kao jedini i zakoniti predstavnici plemena i dalje obavljaju lov sve do saziva Plemenskog Zbora, koga će oni tobož sazvati i to što prije, i da na istome »pleme bira koga hoće«, kako to oni uvjeravaju prisutne. Ali njihov predlog i mišljenje neće masa ni da čuje već ih učtukuje, ne dajući im ni da se pojave. Ulovljenu ribu čuvaju žandarmi i dosadašnji upravljači od uzbuđene mase, dok je od naroda prihvaćena novoformirana privremena Uprava postavila i svoju stražu nad ribom. Tako se raspravljalo i međusobno prepiralo skoro do noći, kada se masa morala razići, s tim da sutradan dođe radi lovljenja i dijeljenja ribe. U toku noći je straža nad ribom od strane privremene Uprave bila pojačana sa komunistima naoružanim revolverima, kako bi onemogućili eventualno nasilno odvoženje lađa s ribom kao i griba koji je ostao na lovištu. Tako isto i straža na ostalim ribnjacima je bila pojačana sa sigurnim ljudima obično siromašnim lovcima, da bi spriječili pristalice dosadašnje Uprave da u njih bace eksploziv i druga nezgodna sredstva. Za sutra se očekivao dolazak još veće pomoći svrgnutoj Upravi od strane vlasti te se nastojalo da dođe i što više plemenika-udioničara kako bi se pod rukovodstvom privremene Uprave osigurao nesmetan rad tj. lov i podjela ribe udioničarima. Na lovištu je te noći zanoćilo oko 100 ljudi, dok je sutradan došlo još više udioničara na lovište Bazagur. Nastao je isti spor i gužva kao i predhodni dan, i ako je upomoć ranijoj upravi kao pojačanje u toku noći došlo još desetak žandarma. Nijedna strana ne

pristupa nasilnom izvršenju svog zadatka pošto je očigledno da će u tom slučaju doći do sukoba u kome bi pale brojne žrtve. Na predlog nove Uprave grib je, da ne bi u gomili sagnjio, raširen uza stranu bazagurske Glavice, pošto nije bilo izgleda na lov toga dana. Tako je u prepirci u istom sporu protekao cio dan bez da ijedna strana popušta u svom stanovištu, postižući samo to da nije došlo do fizičkog obračuna koji bi zaista bio koban i sa nedoglednim posljedicama. Zanoćilo se ponovo na lovištu uz još veće obezbeđenje sa obje strane, kao i još veći broj lovaca. Međutim Partija je odlučila da sutradan makar silom podijeli ribu i pristupi lovu, pošto je riba ugrožena od kvarenja a situacija je sazrela da se u korist udioničara riješi, konačnim svrgnućem stare Uprave. I ujutro 5-tog decembra privremena Uprava pristupa skidanju griba ne izjavljujući gdje namjerava da lovi. Ali raniji upravljači i njihove pristalice žustro se usprotive prijeteci da će pucati u masu ako silom pođe s gribom u već spremljenu lađu. U tim burnim časovima dolazi motornim čamcem Krsto Pejović sa Cetinja, koji je računao da masu koristi za svoje ciljeve i koji pokušava da govori pristunima. Ali je bio onemogućen jakim povicima: »Vi ste svi jednaki, vi ste nas pljačkali i u dug uvalili! hoćemo novu Upravu koju smo već izabrali! napolje narodni gulikože« i sl. I još više razjarena masa lovaca sa gribom na leđima silazi ubrzano niz glavicu, dok dvadesetak revolverima naoružanih partijaca stoje nasuprot žandarma, da stupi u sukob sa njima, ako ovi budu oružjem intervenisali. Nekoliko staraca (na lični zahtjev) nosili su kljenik (veliko drvo na početku griba) i bili izloženi prvom naletu žandarma, dok je odmah iza njih slijedila veća grupa vatrenih omladinca - komunističara, koji su silazeći na samo lovište odjedamput jurili s gribom u lađu ispred isturenih bajoneta. Žandari su bili obezglavljeni i prestrašeni općim urnebesom mase koja je pobjednički manifestovala. Ovim aktom raniji upravljači su bili konačno poraženi te im je svaki otpor bio uzaludan, posmatrajući nijemo što sve radi oduševljeni narod tj. do ovog časa lovci-udioničari u ribolovima. Tako se sa gribom i s ranije ulovjenom ribom pođe na lovište Ranj s pjesmom i neobičnim raspoloženjem, što se oteše ribolovi i ribolovna sredstva iz pljačkaških ruku, i poslije toliko vremena vratiše narodu na vlastito upravljanje i korišćenje. Na Ranju se pod rukovodstvom Privremene Uprave pristupilo lovu uz primjeran mir i disciplinu, te se za rekordno vrijeme od sat i po vremena obavi dosta dobar lov. Zatim se uz još veće oduševljenje pristupi podjeli ulovljene ribe kao i one ulovljene prije dva dana na Bazaguru. Zatim se grib raširio uz Ranjsku Glavicu na kome se kao i na ostalim lovištima postavi nova straža i znatna pojačanja. Odrede se pojačane patrole od mlađih i pouzdanih lovaca-udioničara obično najsiromašnijih ljudi, koji su dosadašnju pljačku najbolje osjetili na sopstvenoj grbači. Kako je isti dan naveče počela kiša da pada to se idući lov nije sazivao, mada je nova Uprava jednako mobilisala ljude i sredstva da očuva ovu bogatu narodnu imovinu, angažujući znatan broj ljudstva, za koje se poslove skoro svaki dobrovoljno javljao. Svrgnuti upravljači nijesu birali sredstva i bili su spremni da načine sve moguće neprilike novoj Upravi u ribolovima. Oni su odmah pristupili svojim prljavim poslovima, potplaćivali su pojedince da bacaju dinamit i okrećene daske u lovišta, da bacaju mreže u ribolovne zabrane, da kidaju konopce na gribu, dok je jedne decembarske noći jedan član ranije Uprave sa dvojicom suradnika pocijepao rašireni grib u Ranjskoj Glavici

i iz kuljara (sredine griba) odnio preko 30 kgr. mreže. Naravno vlasti su im u svim tim radovima pomagali prijeteći novoj Upravi kao »nezakonito« da ne može opstati na vlasti nad ribolovima. I da bi razbili jedinstvo lovaca-udioničara organi vlasti su na traženje ranije Uprave počeli hapsiti pojedince, prijetiti mnogima, sve u cilju odvajanja od rukovodstva od komunista. Ali u svemu tome su najmanje uspjeha imali pošto se nova Uprava odnosno komunisti proslaviše u ovoj zaista sjajnoj akciji, izvojujući lovcima-udioničarima izgubljeno bogato dobro — ceklinske ribolove. — Usljed nevrēmena bilo je nemoguće obavljati lov sve do sredine januara 1935. godine kada se na prvom lovu na Ploči nova Uprava konstituisala i izabrala tzv. BRODSKO STARAŠINSTVO od četiri člana i to: Božo Strugar, Jovan Janković, Jovan Šofranac i Janko Lopičić. Tokom januara i do sredine februara samo se obavi nekoliko lovova i cjelokupna je riba podijeljena lovcima-udioničarima. Ovim i ovakvim radom jedinstvo lovaca se sve više učvršćavalo sa čime su i blagovremeno onemogućavane sve mahinacije i provokacije svrgnutih upravljača. S obzirom na povjerenje ogromne većine Ceklinjana-udioničara Brodsko Starašinstvo je nastojalo da se legalizuje tražeći od vlasti saziv Plemenskog Zbora, na kome bi se donio novi Pravilnik za poslovanje u ribolovima. Ali ovaj zahtjev su kod režima uticajni ljudi iz ranijih Uprava namjerno sabotirali i jednako prijetili nasilnim svrgnućem novog rukovodstva praveći i dalje svakojake neprilike u vidu sabataže, svada i raznim podvalama. Baš usljed postignutog velikog i političkog uticaja komunista u masama Ceklina na čuvenim demonstracijama u Cetinju 18. februara 1935. god. uzelo je učesća preko 300 lica. A i porred brojnog hapšenja učesnika i jednog dijela samog Starašinstva rad u ribolovima se normalno nastavio i kada je vrijeme dozvoljavalo lovilo se do kraja lovačke sezone tj. do sredine marta i sva se ulovljena riba dijelila udioničarima. Ovim je svaki uticaj ranijih upravljača u masama bio zauvijek izgubljen a što se odrazilo i na parlamentarnim izborima u maju kao i u drugim manifestacijama tokom godine. Režimu je sve to bilo oči te je jednako nastojao da se svrgne nova vlast u ribolovima hapseći često bezrazložno pojedine članove Starašinstva i kompromitovanije komuniste i to obično u oči zakazanog lova, što sve nije ometalo skoro normalan rad Brodskog Starašinstva. Na plemenskom zboru od 8 maja na lovištu Grab, na tradicionalan način je plemenicima-udioničarima podnesen izvještaj o radu za proteklu lovačku sezonu, što je brojna masa udioničara s najvećim oduševljenjem prihvatila, postavljajući i za iduću lovačku sezonu prvobitno imenovano Brodsko Starašinstvo.

Prvi lov u novoj lovačkoj sezoni zakazan je na lovištu Ploča za 19-ti novembar 1935. g. kada je na lovište stiglo do 400 lovaca, znatno više nego je trebalo, pošto se s pravom računalo da svrgnuta Uprava može da čini smetnje. Lov se normalno i mirno obavio i skoro do noći se bogati ulov dijelio udioničarima. Međutim svrgnuti upravljači s režimom su spremili nasilnu otmicu ribolova i lovidbenih sredstava, naravno tajno kako bi sa uspjehom obavili svoju namjeru. Oni su »uzakonili« sekvistar Draga J. Kostića u visini od 300.000 dinara, namećući ga udioničarima za isplatu, iako ranije taj dug nijesu htjeli priznati. Tako su organizovali oružanu silu od mornarice u Rijeci, financa i žandarmerije kojih je ukupno bilo do preko 100 naoružanih ljudi, koje je predvodio mornarički poručnik Kiril Legat i žandarmerijski narednik Spasoje Govedarica.

Naoružanike sa topom i tri mitraljeza ukrcane u tri motorna čamca pratili su i predstavnici civilne vlasti u licu policijskog pisara Načelstva sreza Cetinja Mojsije Vujadinovića i poreskog izaslanika Š. M. I baš kada je lovcima podijeljen bogati ulov od preko 15.000 kg. pred prvi sumrak od pravca Rudine (od Rijeke) pojavljuju se motorni čamci i za njih zakačena lađa sa naoružanim ljudstvom. Čim su primjećeni, Brodskom Starašinstvu i prisutnim lovcima (kojih je svih skupa bilo do 25 ljudi), postalo je jasno da je ovo pohod na ribolove i da dolaze baš u vrijeme kada na lovištu ima najmanji broj lovaca, kako bi nesmetano uzeli grib, lađe i druga lovidbena sredstva, nametnuli sekvestre i doveli raniju Upravu na vlast u ribolovima. Starašinstvo je hitno uputilo po dva čovjeka u najbliža sela Prevlaku i Dujevu s pozivom da svaki Ceklinjanin-udioničar hita da brani svoju imovinu, koju im krijući hoće da otmu razvlašteni pljačkaši, te da selu pokličem prenosi isti poziv. Dolaskom naoružanih otimača blizu lovišta Ploče primjećuje se uznemirenost među prisutnim lovcima u čemu ih umiruje Starašinstvo, ubjeđujući ih da niko nema pravo silom oružja otetiti ribolove i ribolovna sredstva, već da je ovo obično zastrašivanje. Prilazeći obali nasilnici demonstriraju oružjem istaknutim na palubi čamaca i lađa, čime žele da stvore strah kod prisutnih, kako bi ovi olako kapitulirali. U međuvremenu s Gornjeg Ceklina hita veća grupa udioničara na Ploču, pošto su pred sam polazak s Rijeke naoružanika bili od riječkih komunista obavješteni da ovi odlaze da silom zaposjednu ribolove i ribolovna sredstva. I baš u prvi sumrak na Ploči našli su se licem u lice novo ribolovno rukovodstvo s šakom lovaca s jedne strane sa organima vlasti koji hoće da silom oružja povrate vlast u ribolovima ranijim od naroda otjeranim upravljačima. I policijski pisar Vujadinović jakim glasom poziva prisutne lovce da mirno i bez pogovora ustupe vlastima ostatak nepodijeljene ribe, grib, lađe i druga lovidbena sredstva, ističući i to da je nad ribolovima već postavljen sekvistar Draga Kostića. Htio bi govornik da čita tekst odluke o postavljenju sekvestra ali ga prekida član Starašinstva Janko Lopičić koji sa iverice ribarske lađe upozorava svoje udioničare-lovce na mir i spokojstvo, a dolazećima skreće pažnju na miran i čovječan odnos, napominjući im da plemenic-udioničari nemaju ništa sa sekvistrom Kostića niti priznaju dugove ranijih Uprava, koje su nezakonito nametnuli. Na kraju moli Vujadinovića i njegove suradnike da pitanje sekvestra iznesu na nastupajući Plemenski Zbor koji Brodsko Starašinstvo stalno zahtijeva da se održi. Ali vlasti neće da čuju glas lovaca i njihovih predstavnika već se motornim čamcima i lađama sa isturenim oružjem s poručnikom i narednikom na čelu, približavaju lovcima u ribarskoj lađi, dok je samo manji dio njih sašao na obalu tj. na lovište. Starašinstvo namjerno odugovlači stvar i šalje Božu Strugara, naime na pregovore sa predstavnicima Načelstva sreza i poreske Uprave, sve sa ciljem da se bez incidenta sačeka dolazak plemenika-udioničara u koje se ne sumnja da će i životima braniti svoju imovinu. U žustrom pregovaranju i baš najsudbonosnijem času, u sumraku, čuje se pjesma i povici od Dujeve, odakle hitro pristiže grupa od 30-tak Ceklinjana. Ovo su Gornjo-Ceklinjani koji su usput pozvali i tražili dolazak svakog plemenika-udioničara da hita na Ploču i brani svoje dobro od otimačine. Odmah iza ovih stiže u 7—8 čamaca iz Prevlake preko 40 udioničara naoružanih sa štapovima, kosi-gerima i drenovačama i prolaze prijeteći na pristan Ploče.

Ovo je jako zaprepastilo organe vlasti i obezglavilo, tako da su počeli mekše da pregovaraju, tražeći dio od ulovljene ribe i makar neku lovidbenu mrežu da nebi ispalo da su kapitulirali. Ali razarena masa neće da čuje ni za kakve pregovore već kategorički zahtijeva da se povlače. Već je noć a na lovište Ploča samo pristižu grupe udioničara iz Dujeva, okoline Rijeke i drugih ceklinskih sela. Samo se čuje brujanje crkvenih zvona kojima se doziva i poziva narod na uzbunu i odlazak na Ploču, vide se niz Pavlovu stranu i niz ceklinske Župe brojne lampe i glavni- ce dolazećih udioničara kao i pokoji pucanj kao znak dozivanja u pohod i kao znak prijatnje naoružanim vlastima, koji su tako podlo pošli da Ceklinjanima otmu imovinu i povrate vlast svrgnutim pljačkašima. Čitav Ceklin, svih dvadeset ceklinskih sela, uzduž i poprijeko, od Vranjine do Češljara i od Žabljaka i Bobije pa do Gornjeg Ceklina sve je u pokretu, sve se diglo i hita na ribolov Ploču da po svaku cijenu nikome ne dozvoli svoje dobre — ribolove. Tako se za nepuna dva sata na lovištu Ploča sakupilo preko 1000 Ceklinjana-udioničara (dok u plemenu domova ima skoro 1100) koji zbijeni oko novog Brodskog Starašinstva i komunisti spremni su životima braniti ribolove, svoju mnogovjekovnu imovinu, koju su od Turaka kupili i krvlju branili, a danas je od domaćih pljačkaša oduzeli i sami je već bratski ravnopravno koriste. Vlasti nijesu sačekale svu ovu masu koja se valja ka Ploči, već se postepeno povlače tj. evakušu natrag. Jedna žandarmerijska patrola posla je za Dodoše, i na pitanje žabljačkih udioničara-lovacu koji su hitali na Ploču »Šta se tamo desilo?« odgovorila je, »Eno idite pa vidite, pošto smo Vam napravili mesa«. Na ovakav odgovor skoči revoltirana masa na žandarme, razoruža ih i isprebija, u čemu se istakne Savo I. Gazivoda, koji je sutradan na Ploči za ovo bio pohvaljen i nagrađen sa ulovljenom velikom jeguljom. Tako se neslavno povlače otimači trpeći, ovom prilikom skupa sa prezrenim ranijim upravljačima, konačan poraz. Cijele te, za Ceklin, »Vartolomejske noći« ostala je na straži svoje odbranjene imovine sva ta masa udioničara, očekujući za sutradan eventualno dolazak i još većih snaga režima, budući spremni po svaku cijenu je životima braniti. Ali idući dan tj. 20-tog novembra niko se nije pojavio već se nesmetano lovilo na drugo »stanje« Ploče i ulovljena riba kao i uvijek ranije podijeli udioničarima. Pred razlazak ove mase imenovana je plemenska delegacija na čelu sa starim učiteljem Mihailom Strugarem da od Bana Zetske Banovine zahtjeva saziv Plemenskog Zbora, na kome će se donijeti novi Statut i legalizovati sa Brodsko Starašinstvo. Ban Zetske Banovine Stanišić primio je delegaciju tek 29 novembra, dok je 7 decembra odlučio i imenovao dan saziva Plemenskog Zbora za 22 decembar. Saziv Zbora je morao biti tražen od trojice bivših članova Uprave i još na traženje 50 udioničara (shodno članu 44 već postojećeg Pravilnika za ceklinske ribolove). Tako je i uređeno, te je na Brodskoj Njivi (kod Rijeke) održan 22 decembra 1935 godine vanredni Plemenski Zbor, kome su pored više od 600 Ceklinjana — udioničara prisustvovali i predstavnici vlasti i to: zamjenik Načelnika sreza Cetinje Petar Dmitrović, načelnik privrednog odjeljenja banske Uprave Vido Djanković, i komandir žandarmerijske stanice u Rijeci Crnojevića Spasoje Govedarica. Zborom su rukovodili: Dr. Ivo Jovičević, djelovođa Tomo Lopičić i kao ovjerači Luka M. Janković, Filip Strugar i Joko Djurašković, dok je dugo i pohvalno govorio stari Mihailo Strugar. Plemenski Zbor je jednodu-

šno prihvatio novi STATUT ZA CEKLINSKE RIBOLOVE kojim se stavlja van snage raniji Pravilnik za ceklinske ribolove od 25 maja 1921 godine i bira se STARJEŠINSTVO CEKLINSKIH RIBOLOVA umjesto ranije zvane Uprave za ceklinske ribolove. U starješinstvo se biraju već postojeća četiri člana (Strugar, Šofrana, Janković i Lopičić). Bira se nadzorni odbor članova isto od naprednih plemnika-udioničara. Ovim zborom se legalizovao nov poredak u ribolovima čime je i režim bio prisiljen da i pravno prizna vlast komunista i drugih čestitih udioničara nad ovim bogatim kolektivnim dobrom. Ovom vrlo krupnom pobjedom naroda tj. radnih ljudi obuzdane su strasti grabežljivih pojedinaca koji potpomagani od režima sve manje su mogli činiti smetnje u racionalnom korištenju ove bogate narodne imovine.

Krajem 1935 godine i početkom 1936 lovilo se normalno i gotovo sva ulovljena riba se dijelila, osim najmanjeg dijela kojim se morao nabaviti grib i lađa za nastupajuću lovačku sezonu. Činjene su i dalje izvjesne smetnje, izazivale svađe i polemike od strane pristalica bivše uprave, što sve nije smetalo novo legalno rukovodstvo da normalno vodi poslove ribarstva i doprinese najveće koristi svojim udioničarima. Koliko je ovom sjajnom akcijom porastao ugled Partije očito se odrazilo masovnim odlaskom naroda u pohod na Belveder, gdje je uzelo učešća preko 700 Ceklinjana, kojih je tog kobnog dana od policije poginulo četvoro (Jovan Šofranac brodski starješina, Mirko Jovičević, Niko Petričević i Ilija Ražnatović), dok je desetak ranjeno. Izabran je novi brodski starješina Matan Dajković.

Starješinstvo Ceklinskih ribolova kao i udioničara u ribolovima stalno su ne samo na Plemenskim Zborovima nego i slanjem delegacija i predstavkama tražili osnivanje i Ceklinske ribarske zadruge kojom bi se zadrugari tj. udioničari u ceklinskim ribolovima koristili u nabavci lovidbenih sredstava i drugih potreba. Ali režim pod utjecajem svrgnutih upravljača (kako onih u Cetinju tako i onih u plemenu) odbijao je i otezao vremenski da dozvoli osnivanje zadruga. I tek poslije slanja jedne veće delegacije kod Bana Zetske Banovine dozvoljeno je, i 25 jula 1937 godine na skupu u Pavlovoj Strani u prisustvu od više od 500 Ceklinjana-udioničara u ribolovima, osniva se zadruga i donosi se novi Pravilnik kojim se zamjenjuje raniji od 1927 godine. Umjesto ranije zvane »Ceklinske ribarske zadruge« nova nosi zvanični naziv »CEKLINSKO RIBARSTVO«, birajući u Upravni odbor komuniste i bolje njihove suradnike obično siromašne a čestite lovce-zadruge, čiji je sastav bio: Stevo Mašanović, Filip Strugar, Petar Gazivoda, Bogić Jovičević, Ivan Mihaljević, Luka Ražnatović, Tomo Lopičić, Krcun Dragojević i t. d. I ovom pobjedom lovci udioničari u ribolovima osiguravaju uspjehe postignute u odstranjenju sa vlasti ljudi kojima na srcu nije ležao opći već lični i sebični interes. Poslije ovog lovilo se intenzivno i savjesno iz godine u godinu polažeći narodu račune o radu, savjetujući se stalno sa njima kad je god to trebalo. I dalje smetnje režima hapseći pojedince i zastrašujući druge u cilju slabljenja uticaja Komunističke partije kao i sabotaže pojedinaca nijesu mogle omesti normalan i pohvalan rad Starješinstva niti stati na put rastućem uticaju Komunista u narodu. Ovom velikom akcijom i čestitim radom u ribolovima na korist običnih malih ljudi-lovacu komunisti se popularišu i van Ceklina i njihov uticaj ubrzano raste u masama, što se odrazilo i na par-

lamentarnim izborima 1938. godine, a naročito u preuzimanju vlasti u općini riječkoj na izborima novembra 1938 godine. Tako komunisti Ceklina (kojih krajem 1938 godine ima skoro 50 i desetak kandidata) zaposijedaju sve ključne pozicije, imajući u rukama ribolove, općinsku vlast, zadrugu i t. d. sa čime je istaknut uticaj ne samo režimovih radikala nego i drugih građanskih partija. Ova vlast je trajala i neprekidno se učvršćavala sve do oružanog Ustanaka 1941. godine, dok su ribolovi i u toku NOB-e bili korišćeni za potrebe oslobodilačkog pokreta, dodjeljujući uvijek dio ulova, preko ilegalnih organa NO Odbora, boračkim jedinicama i pored smetnje okupatora i njegovih suradnika.

Otimanje ceklinskih ribolova i vlast komunista u njima nizom godina građanske Jugoslavije sjajna je i vrlo značajna akcija Komunističke partije, što je imalo istorijskog odraza u masovnost Ustanaka u ovom kraju, i na brojno i junačko držanje gotovo čitavog naroda, tokom čitave Narodno-oslobodilačke revolucije.

Poslije oslobođenja, na Plemenskom Zboru u Pavlovoj Strani 18 aprila 1947 godine Ceklinjani svoj kolektivni posjed, ceklinske ribolove poklanjaju zajednici, našoj narodnoj državi. Odmah zatim je u Rijeci Crnojevića osnovana industrija ribe, koja to dobro na moderan način i racionalno koristi, na dobro čitave naše socijalističke zajednice.